

De som tror att tygblöjor är svåra, jobbiga och bara läcker har bara inte hittat rätt blöja än. Tygblöjemarknaden översvämmas av olika nya innovationer och system, det finns något för alla. Man behöver faktiskt inte använda tygblöjor på heltid om man inte vill, använder du en tygblöja om dagen sparar du 365 engångsblöjor på ett år. Då har du sparat några hundralappar och dessutom gjort en insats för miljön.

Olika typer av tygblöjor

Vikblöjor – är de klassiska tygblöjorna. Kvadratiska tygstycken i rutvävd bomull (typ gasväv), flanell eller frotté. Man kan vika dem på många olika sätt för att få dem att passa varje barn. Billiga, vill man inte köpa nya brukar man oftast kunna köpa begagnade jättebilligt på annons eller kanske finns det nån släkting som har en kasse på vinden? När vikblöjorna inte används som blöjor är de dessutom utmärkta trasor, solskydd, snuttefiltar eller vad du vill. Finns i olika mått, men de vanligaste är 70x70 cm, 75x75 cm, 80x80 cm och 85x85 cm. Jag tycker personligen att 80x80 cm i rutvävd bomull är de bästa, då jag lätt får dem att passa barn i alla storlekar. Fördelarna med de rutvävda är att de går att använda tillsammans med den finurliga lilla blöjklämman snappi (fungerar oftast även på frotté). Jag upplever också att de rutvävda blöjorna har längre livslängd än de i flanell (dvs en rutvävd blöja kanske räcker till sex-tio blöjbarn, men en i flanell bara till tre, nu pratar vi återanvändning av stora mått). Frotté suger mycket men blir klumpigt. Okej som nattblöja, men jag gillar dem inte dagtid. Över vikblöjor måste man ha blöjbyxor (se nedan).

Lever du på en begränsad budget eller bara är sparsam fungerar egentligen vilket tygstycke med sugförmåga som helst att vika till blöja. En gammal eller ny diskhandduk fungerar utmärkt det första året och behöver inte kosta mer än några kronor, diskhanddukarna är ofta kraftigare och håller därför ofta längre än rutvävda. Tycker man att sugförmågan är dålig kan man klippa till en bit frotté och lägga in som suger upp extra, tex. under natten.

Trekantsvikt vikblöja, för vikbeskrivning se avsnittet Vikblöjor.

Formsydda blöjor – är precis som det låter tygblöjor som är formsydda för att användas direkt. Många har någon form av knäppmöjlighet, t ex med kardborre, knappar eller knytband. Då kallas de ofta knäppblöjor. Fördelen med dessa är att man slipper vickmomentet, men nackdelen är att man ofta behöver flera storlekar och att alla modeller inte passar på alla barn. Måste användas med blöjbyxor.

Blöjbyxor – är oftast av ull eller polyuretanlaminerat tyg (sk PUL-tyg). Ullen andas bättre, men pulbyxorna är tätare och kan tvättas i maskin med de smutsiga blöjorna. Finns både i varianter med knäppning (kardborre eller knappar) och som dra-upp-modell. Dra-upp-byxor fungerar bäst över blöjor som sitter uppe av sig själva, dvs knäppblöjor eller vikblöjor med snappi.

Allt-i-ett-blöjor – är precis som det låter en blöja där fuktspärr och absorberande material sitter ihop. Precis som en engångsblöja. Enkla att använda, men man måste hitta en modell som sitter bra på barnet och de torkar i de flesta fall så långsamt att torktumling är en förutsättning för att de ska gå att använda. Dessutom är de dyra.

Pocketblöjor – påminner om allt-i-ett-blöjor, men den absorberande delen (inlägget) ligger löst i en ficka mellan yttertyger av PUL och ett inre tyglager (oftast bestående av nåt tyg som släpper igenom vätska, men håller huden torrare). Det gör att de torkar mycket fortare och är lättare att få rent. Dessutom är det lätt att anpassa mängden uppsugande material efter varje enskilt tillfälle. Hela blöjan, dvs både byxan och inlägget, tvättas efter varje användning. Samma prisklass som allt-i-ett-blöjor.

Pocketblöjor och inlägg på tork.

Hur man sköter tygblöjor

Tygblöjor blir rena i 60 grader. Någon enstaka gång kanske man vill tvätta i 90, i alla fall om man har nån tjockare formsydd eller allt-i-ett. Ibland kan det synas fläckar på blöjorna även efter tvätt, men de bleks lätt i solen (och annars slipper man ju ändå se fläckarna när barnet har på sig blöjan). För miljöns skull är det viktigt att tvätta fulla maskiner. Det går bra att tvätta blöjorna tillsammans med annan tvätt om det finns plats, allt blir ju rent i maskinen.

Det finns många sätt att ta hand om och förvara blöjorna i väntan på tvätt. Det enklaste är att lägga kissiga blöjor direkt i blöjhinken (t ex en liten fodertunna med lock), medan bajsiga blöjor duschas av över toaletten och vrids ur innan de läggs i blöjhinken. Hinkens lock hindrar lukt från att ta sig ut. Tvättar man varannan-var tredje dag hinner det inte utvecklas så mycket lukt, men tvättar man mer sällan kan man förvara hinken utomhus för att slippa lukt. Vill man däremot kunna förvara blöjorna någon längre tid innan tvätt utan luktproblem får man skölja ur dem och hänga dem på tork, för att sen lägga dem torra i tvättkorgen i väntan på tvätt. Det är en omständigare metod, men behöver man förvara blöjorna upp till en vecka kan det kanske vara praktiskt. Man kan också låta blöjorna ligga i blöt i väntan på tvätt, men det blir lätt dålig lukt som sprider sig och dessutom är risken överhängande att ett barn går dit och slaskar ut vattnet.

Det finns de som använder sk rispapper för att fånga bajs i blöjan. En sak som är viktig att tänka på är att, trots att det står att man kan det på förpackningen, så får de inte spolans ner i toaletten. Rispaper är ett våtstarkt papper som dels kan täppa till avloppsrören och dels blir avfall som reningsverken inte vill ha in. Kasta i soporna eller kompostera istället.

Använd inte sköljmedel, det försämrar blöjornas uppsugningsförmåga och kan förstöra pocketblöjor och allt-i-ett-blöjor genom att täppa igen det innersta tygskiktet. Eftersom tygblöjor tvättas ofta är det också bäst att välja ett tvättmedel utan zeoliter. Zeoliter är små aluminiumpartiklar som sliter på tyget. Numera finns det flera tvättmedel utan både fosfat och zeoliter på marknaden.

Blöjbyxorna behöver vanligtvis inte tvättas efter varje användning. PUL-byxorna tvättas om de blivit ordentligt våta, luktar illa eller är bajsiga. Ullbyxorna tvättas bara lokalt om de blivit bajsiga och helt när de inte längre känns fräscha efter vädring. Ullbyxor tvättas antingen för hand eller i tvättmaskin på ullprogram. Viktigt är att använda särskilt ulltvättmedel eller olivtval eftersom enzymerna i vanliga tvättmedel förstör ullen. Ullbyxor behöver dessutom återfettas med lanolin (sk ullkur) då och då.

Vad är bäst?

Man kan naturligtvis ha en massa olika sorter som används vid olika tillfällen, t ex en nattblöjesort, en hemmasort och en bortasort. Men oftast vill man ändå satsa på att hitta något system som fungerar bra till vardags. Det finns flera aspekter som man bör överväga när man bestämmer sig:

Tvätt och torkmöjligheter – framförallt tillgången på torktumlare. Vid hängtorkning är vikblöjor överlägsna, men även pocketblöjor torkar hyfsat snabbt. Man kan dock behöva flera inlägg än blöjor eftersom inläggen torkar långsammare (om man inte använder vikblöjor som inlägg förstås). Kan man tvätta ofta behöver man ju färre blöjor och då kanske det inte är hela världen om de är dyra i inköp.

Ekonomi – jämfört med engångsblöjor lönar sig alla typer av tygblöjor mer eller mindre ekonomiskt, det gäller dock att se upp då många moderna lösningar är väldigt dyra. De dyrare sorterna är efterfrågade på begagnatmarknaden och därigenom kan man få tillbaka en del av investeringskostnaden. Men när man köper blöjorna svider det förstås i plånboken, men det är ju trots allt en engångskostnad. Vikblöjor är billigast och allt-i-ett dyrast, precis som man kunde vänta sig.

Passform – tygblöjor finns i många modeller och storlekar. Det är svårt att veta vad som kommer passa just ens eget barn och det kan därför vara dumt att köpa på sig en hel uppsättning av något man aldrig provat. De flesta märken finns i flera storlekar, men det finns också onesizealternativ. Onesize-blöjor sitter ofta dåligt på nyfödda. I början växer ju bebisen väldigt fort och för att slippa köpa på sig en massa dyra blöjor som ändå är urvuxna snart är vikblöjor ett bra alternativ. Vikblöjor av standardmodell (80x80) avråds till nyfödda, däremot kan man använda diskhadduksmodellen redan från början. Byxblöjor finns i

oftast även i mycket små storlekar. Små bebisar ligger ju stilla vid blöjbytena och då har man gott om tid på sig att få vikblöjan på plats. Vill man sen gå över till pocketblöjor när barnet blir större kan man ju använda vikblöjorna som inlägg.

Användarvänlighet – Pocketblöjor och allt-i-ett-blöjor är lättare att byta. Många av dem kan användas som byxblöjor och bytas när barnet står upp. Men inget system är så svårt att det inte går att lära sig och är man väl van så känns det mesta lätt. I Råd och Röns test fick Vikblöjor högsta betyg i användarvänlighet trots att de kräver att man viker dem efter varje tvätt.

Miljö – att använda tygblöjor är i allmänhet bra för miljön, men även bland tygblöjorna finns det de som är mer miljövänliga än andra. Vikblöjor håller för många barn (i och med att de inte har några sömmar eller resårer som slits och torkar sönder), de hängtorkar fort och finns i ekologisk bomull och miljömärkta. Stickade ullbyxor av dra-upp-modell blir i princip bara bättre ju mer de används. Ull är ett förnyelsebart material, komposterbart och finns ekologiskt, dessutom behöver ullbyxor inte tvättas lika ofta som byxor av PUL-tyg.

Material – vissa barn tål syntetmaterial dåligt, de behöver naturmaterial mot huden. Andra barn tål inte lanolinet i ullen, de behöver PUL-byxor. En del barn klarar inte fuktiga blöjor, då får man antingen byta ofta eller använda någon form av torr-stjärt-inlägg, dvs en tygbit av antingen syntet, silke eller ull som släpper igenom kisset, men ligger blött mot barnets hud.

Hur många behöver man?

De flesta tillverkare rekommenderar att man tvättar var tredje dag och köper 24 blöjor. Men i verkligheten beror det ju på en rad olika faktorer; hur ofta man byter, hur ofta man tvättar, hur lång tid de tar att torka, osv. Man får själv göra en egen beräkning. Blöjbyxor behöver inte tvättas efter varje användning, utan där räcker det i allmänhet med fem stycken, så att de hinner torka och vädras ordentligt mellan användningarna. PUL-blöjbyxorna torkar snabbare och ofta räcker det då med tre som man växlar mellan.

8 månaders bebis med vikblöja och hemstickad ullbyxa. Mönstret till ullbyxan hittar du under Sticka blöjbyxor.